

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2983

Vragen van het lid **Dobbe** (SP) aan de Ministers van Buitenlandse Zaken en van Defensie over *het bericht dat Oekraïne wapenexporteur wil worden* (ingezonden 15 juli 2025).

Antwoord van Minister **Brekelmans** (Buitenlandse Zaken), mede namens de Minister van Defensie (ontvangen 2 september 2025).

Vraag 1

Bent u bekend met het artikel: «Oekraïne wil wapenexporteur worden: «Getest in de praktijk»»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Deelt u de opvatting dat het exporteren van wapens zonder degelijk wapenexportbeleid grote risico's met zich meebrengt op het gebied van mensenrechtenschendingen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 2

Het kabinet hecht veel waarde aan een zorgvuldige controle op de uitvoer van militaire goederen en technologie met het oog op het behouden en bevorderen van de internationale veiligheid. De controles zijn onder andere bedoeld om de ongewenste verspreiding van wapens en overige militaire goederen te voorkomen, de verspreiding van gevoelige technologieën te beheersen en ervoor te zorgen dat export geen activiteiten ondersteunt die in strijd zijn met Nederlandse belangen en verplichtingen.

In dit kader stimuleert Nederland ook andere landen om een zorgvuldig en transparant exportcontrolebeleid te voeren (inclusief risicobeoordeling en controle op eindgebruik). Dit komt ook voort uit internationale verplichtingen zoals het partij zijn bij het VN-wapenhandelsverdrag (ATT) en geldende Europese wetgeving.

¹ RTL Nieuws, 13 juli 2025, «Oekraïne wil wapenexporteur worden: «Getest in de praktijk»» (<https://www.rtl.nl/nieuws/buitenland/artikel/5517734/van-krijgshulp-naar-krijgshandel-oekraïne-als-wapenexporteur>)

Vraag 3

Heeft u een beeld bij het wapenexportbeleid dat Oekraïne van plan is te gaan voeren? Zo ja, kunt u hierover meer informatie verschaffen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3

Wapenexportbeleid is een nationale bevoegdheid. Het kabinet kan geen uitspraken doen over de invulling van het Oekraïense wapenexportcontrolebeleid, aangezien dit sterk afhankelijk is van de nationale context. Nederland stimuleert Oekraïne om een zorgvuldig en transparant exportcontrolebeleid te voeren, in overeenstemming met het Oekraïense EU-toetredingsperspectief en de noodzaak tot geleidelijke aanpassing aan het EU-acquis. In dat kader vormt het EU Gemeenschappelijk Standpunt inzake wapenexportcontrole (2008/944/GBVB) het referentiekader.

Vraag 4

Hoe verhoudt deze stap zich tot de investeringen die Nederland, mede onder het zogenaamde Memorandum of Understanding, doet in de Oekraïense wapenindustrie? Zijn hier risico's mee gepaard? Graag een uitgebreide reactie.

Antwoord 4

Tijdens de NAVO *Defence Ministers Meeting* (DMM) van 5 juni jl. hebben Nederland en Oekraïne een zogenaamd *Memorandum of Understanding* (MoU) getekend om directe verwerving van militair materieel waaronder bijvoorbeeld Oekraïense drones ten behoeve van de Oekraïense krijgsmacht te faciliteren. Het MoU biedt een kader voor financiering, inkoop en contractering. Aankopen komen tegemoet aan de productiecapaciteit van de desbetreffende producenten, maar zijn geen directe investeringen. Onder deze MoU wordt Oekraïens militair materieel door Nederland enkel en alleen aangekocht ten behoeve van Oekraïense krijgsmacht. In de MoU is bepaald dat materieel niet buiten de krijgsmacht overgedragen mag worden. Voor gebruik is vastgelegd dat het materieel enkel ter zelfverdediging en voor militaire doeleinden kan worden ingezet, in overeenstemming met het internationaal recht, waaronder het humanitair oorlogsrecht en mensenrechten. Er is daarmee beperkt risico voor verdere export van het materieel en oneigenlijk gebruik.

Vraag 5

Kunt u uitsluiten dat Nederlandse investeringen gaan bijdragen aan de productie en export van verboden wapens, zoals personeelslandmijnen en clustermunitie? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

Zoals in vraag 4 beschreven is het doel van de MoU om het verwerven van militair materieel voor de Oekraïense strijdkrachten te faciliteren. Dit proces is gebonden aan de Nederlandse exportcriteria. Vergunningaanvragen voor de export van militaire goederen naar Oekraïne worden door het Ministerie van Buitenlandse Zaken zorgvuldig getoetst aan de acht criteria van het EU Gemeenschappelijk Standpunt inzake wapenexportcontrole (2008/944/GBVB). Nederland is partij bij het Verdrag inzake clustermunitie (CCM) en het Verdrag inzake anti-personeelslandmijnen (APMBC) en is daarmee gehouden aan de bepalingen van deze verdragen, waaronder het verbod op productie en export van anti-personeelslandmijnen en clustermunitie. Criterium 1 van het EU Gemeenschappelijk Standpunt inzake wapenexportcontrole toetst specifiek aan naleving van de internationale verplichtingen en verbintenissen van de lidstaten.

Bovendien zet Nederland zich in om, conform het *Lausanne Action Plan* van het CCM en het *Siem Reap Angkor Action Plan* van het APMBC, de naleving van de verdragsnormen bij niet-verdragspartijen te bevorderen. Onderdeel hiervan is het ontmoedigen van het gebruik, de ontwikkeling, de productie van voorraden en de overdracht van clustermunitie en anti-personeelslandmijnen.

Vraag 6

Kunt u uitsluiten dat Nederlandse investeringen gaan bijdragen aan de export van wapens naar landen of gebieden waar grote risico's op mensenrechtenschendingen zijn? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

Zie hiervoor vraag 4. Voor gebruik van militaire goederen door Oekraïne is vastgelegd dat het materieel enkel ter zelfverdediging en voor militaire doeleinden kan worden ingezet, in overeenstemming met het internationaal recht, waaronder het humanitair oorlogsrecht en mensenrechten. Overdracht naar derde landen is zonder toestemming van Nederlandse exportcontrole autoriteiten niet toegestaan.

Vraag 7

Verandert uw oordeel over de motie van het lid Dobbe (Kamerstuk 28 676, nr. 514) over implementatie van Europese wapenexportcriteria als voorwaarde bij investeringen in de Oekraïense wapenindustrie die door u op 27 mei jongstleden is ontraden omdat «Oekraïne op dit moment geen wapens mag exporteren omdat het in oorlog is.»? Deelt u de mening dat deze situatie nu is veranderd?

Antwoord 7

Zie het antwoord op vraag 4. Onder de getekende MoU wordt Oekraïens militair materieel door Nederland enkel en alleen aangekocht ten behoeve van de Oekraïense krijgsmacht. In de MoU is bepaald dat materieel niet buiten de Oekraïense krijgsmacht overgedragen mag worden.